

NUANCES OF THE NON-PREDICATIVE-FOUND IN EPIC SPEECH

Ana-Maria DUDĂU

Conf. univ. dr.

Universitatea „Constantin Brâncuși” din Tg-Jiu

ABSTRACT: USED IN A LOT OF SITUATIONS, THE SUPIN PROVES A DYNAMIC ELEMENT, CAPABLE OF ADPTING IN CONJUNCTURES SUCH AS THE SYNTACTIC FUNCTIONS OF ADDITIONAL PREDICTIVE ELEMENT OR SUBSTANTIAL ATTRIBUTE. AT THE SAME TIME, THE PREVIOUSLY SPECIFIED NON-PREDICTIVE VERBAL FORM ALSO ENJOYS SPECIAL TREATMENT AT THE SIGNATORY LEVEL. THE DUALITY OF THE VALVE OBEYS THE PHRASE OF THE SAME ARCHITECTURAL AND SYMPIC LAWS. THE IMAGE I WANTED TO LEAVE WITH THIS WORK WAS INSPIRED BY THE DESIRE TO CREATE A LASTING AND AT THE SAME TIME USEFUL FOR THE RESEARCH THAT I WILL UNDERTAKE IN THE FUTURE. I WISH TO TRANSFORM THIS RESEARCH INTO A TOOL CONDUCIVE TO MY PROFESSIONAL, BUT ALSO PERSONAL DEVELOPMENT, THROUGH BETTER PERCEPTION OF THE WORLD.

THE PASSAGE FROM THE CADENCES OF GRAMMATICAL REALISM, IN WHICH THE SUPIN IS AN ABSOLUTE FORM, ADJACENT TO THE INFINITIVE AND AS A FORM WITH THE PARTICIPLES, TO ITS SIGNATORY NATURE, FRAMED IN THE PARAMETERS OF A SUBJECTIVE NATURE, IS A DIFFICULT AND LENGTHY ONE.

KEYWORDS : SUPIN, ABSOLUTE FORM, LINGUISTIC COMMUNICATION, GRAMMATICAL REALISM.

Comunicarea lingvistică se fundamentează pe coeziunea dintre mesajul transmis unui receptor, influențat perpetuu de către circumstanțele situaționale și preceptele limbii literare. În definitivarea unui act de comunicare un rol esențial îl au și factorii socio-culturali deoarece aceștia pot îmbunătăți sau dezintegra mesajul. De asemenea, situația de comunicare se individualizează, capătă valențe ale homodiegezei datorită trăsăturilor personale ale fiecărui emițător. Spre exemplu, enunțarea orală a unor idei se reflexivizează atunci când apar anumite pauze în vorbire sau când intonația este acută. Nici spațiul exprimării scrise nu rămâne neatins de către vigoarea personală a scriitorului. Diferențieri pertinente se pot stabili prin uzitarea anumitor simboluri, scheme, mesaje codate sau chiar semne.

Cu toate acestea, vitalitatea scrierii – fiindcă acesta este epicentrul analizei noastre- este susținută de caracteristicile stilului. Acesta din urmă este definit ca lexem provenit din limba latina („stylus”) unde era înzestrat cu semnificația de „condei, compoziție”.¹ Fiind perceput sub forma unui adjuvant calofil al textului, stilul sedimentează galanterie și vigoare discursului.

¹ Miorița Got, Rodica Lungu, *Literatura română: comunicare, opera literară, stilul artistic, curente literare, modele de eseuri structurate, fișe recapitulative*, Pitești, Editura Nomina, 2007, p. 11

Lingvistul axiologic, Ion Coteanu, afirma despre stil că apare ca o „actualizare conștientă a unor mijloace lingvistice în vederea atingerii unor anumite țeluri ale exprimării”.¹

Dacă exponenții clasei predicative se legitimează în literatură prin forța sugestiei, a probabilității sau chiar cea a concretului, devenind pioni ai mundanizării discursului, reprezentanții sferei nepredicative însușesc trăsături ca: livrescul, sentențiosul, extinderea acțiunii în timp, îmbogățirea artistică sau abstractizarea, intelectualizarea.

Supinul cu veleități verbale se subsumează caracterului dominant, semnificativ și logic al centrului. Cu alte cuvinte, supinul verbal este prin definiție un reprezentant al echilibrului și statorniciei, al statutului ab ovo, cel care conferă sens și celorlalte părți. Forma pe care o îmbracă este adeseori de epitet (exemplu: Cui i-a fost de scris, a scris până la expirarea timpului).

Rigurozitatea expresivă se dispersează în planul supinului substantivizat. În acest sens, metonimia se evidențiază și reușește să clădească o relație logică între un termen concret și unul abstract. Conclucrarea domeniului morfo-sintactic și a celui stilistico-figurativ dă naștere unei situații precum se poate observa în următorul exemplu: Uriașul are/ Piatra de sfârâmat/Inima de dezlegat.

Ion Creangă este unul dintre reprezentanții grupării junimiste, cu puternice accente poporaniste și tradiționaliste. Opera sa excelează prin statura axiologică, prin inefabilul colocațiilor populare, dar și prin intermediul oralității și al personajelor verosimile, supuse modestiei și sincerității paradigmei sociale a vremii. Perenul autor atinge tumultul situațional și social, treaptă după treaptă, caracter după caracter.

În vederea potențării expresivității, Ion Creangă recurge la un index prolific de mecanisme lingvistice. Dintre acestea putem reproduce pasaje ce conțin expresii stereotipe (exemplu: „la soare te poți uita, dar la dânsa ba.”²), asonanțe (exemplu: „Harap-Alb care venea...”³), dar și forme verbale nepersonale, cu precădere supinul (exemplu: „ai fost bun de călugărit”⁴). În asentiment cu fluxul lingvistic se situează și sfera paremiologiei, perspicacitatea și puterea creaționistă crengistă dovedindu-se încă o dată iminentă („Cine are urechi de auzit, să audă.”⁵).

În acest context operațional, vocea lui Ion Creangă se face auzită prin detaliile ambianței societale. Franchețea interioară a personajelor alăturată sentimentului de revoltă rudimentară împotriva destinului se concretizează în spusele lui Mos Nichifor, Coțcariul despre soția sa: „(...) ba că-i e făcut pe ursită, ba că-i e făcut pe plânsori (...)”⁶. Structura verbală a supinului în acuzativ, de sorginte prepozițională (cu prepoziția „pe”) se înfățișează expresiv în inducerea sentimentului de fatum, de vină neasumată a neputinței manifestării soției față de soț.

Curgerea liniară a firului narativ ajunge în punctul interogațiilor retorice și a simbolisticii animale. Episodul este marcat de tumultul interior al Malcăi la auzirea posibilei apariții a unui lup. Trebuie expusă semnificația succintă a lupului în acest context, el fiind perceput drept un animal al însetării de sânge și a rea-voinței. Toate aceste concepții se rezumă la

¹ Ibidem, p. 11

² Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 141

³ Ibidem, p.130

⁴ Ibidem, p.69

⁵ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 31

⁶ Ibidem, p. 14

structura supinului verbal „Altceva n-ai de vorbit?”¹ După cum am exibat la începutul acestui capitol, în transmiterea mesajului, un rol decisiv îl are și intonația. Un exemplu pertinent poate fi considerat cel de mai sus, atunci când lectorul poate deduce o ascensiune a vocii emițătorului în semn de nemulțumire.

Mai mult, textul crengist este o nesecată sursă de variații interpretative. Supinul își clădește cuib al semnificațiilor în opera junimistului. Un alt exemplu notabil este construcția cu supin a expresiei de forma: regent verbal personal (pregătește/gătește/ termină/are) + prepoziție + formă de supin (de făcut/de pregătit): „până-și gătește de băut”.² Formațiunea non-predicativă îndeplinește funcția de repaus în acțiunea narativă deoarece Mos Nichifor ajunge într-o stare meditativă până își finalizează de pregătit ceva pentru băut.

Textul lui Ion Creangă poate fi considerat simplu în esență, însă aprofundarea sa demonstrează o cu totul altă matrită de valori. Una dintre acestea face trimitere către natura istorică a contextului creațional. Limitele percepției se extind în anecdota „Moș Ion Roată.” Oglinda epică a ideilor converge către formele de supin verbal astfel încât avem parte de verbe lipsite de consistență predicativă, dar care manifestă un caracter angrenant în desfășurarea acțiunii: „avem de făcut”³ respectiv „aveți ceva de zis”⁴. Se realizează în acest mod un transfer imediat între spațiul literar al posibilului, realizabilului și cel al palpabilului. Pasul poate fi anticipat de către lector la o lectură secundară: mulțimea va săvârși un act, iar o personae actantia va avea ceva de adăugat în discursul epic.

Transferându-ne atenția către o altă povestire, adăugăm surselor de inspirație crengiste și domeniul religios. Infiltrarea în acest metaforic altar se înfăptuiește prin opera „Popă Duhu”. Autorul inserează un supin de sorginte verbală printr-un proverb. Se observă, așadar, o interferență între două domenii cu desfășurare diferită: morfologia și paremiologia: „Cine are urechi de auzit să audă.”⁵ Tehnica folosită poartă numele de tematizare forte în literatura de specialitate. Scopul acesteia este de a exprima exacerbat o idee, un concept. De cele mai multe ori, forma a doua, de conjunctiv, este separată de indicele său prepozițional, construcția ajung să fie: Cine are urechi de auzit, aude (metamorfozarea într-o formă de indicativ, persoana a III-a).

Se păstrează registrul așa-numitelor „vorbe de înțelepciune” și se întâlnește o nouă formă de supin verbal în structura: „Decît să dai de pomană la calici sâmbătă, mai bine ceva de băut mahmurilor, marța.”⁶ Inserarea unui pronume nehotărât între regentul verbal și supin are rol de ambiguitate a mesajului. Incertitudinea plasată în mijlocul exprimării nu face altceva decât să sporească atenția și interesul cititorului. Astfel, formele non-personale au un loc bine plasat chiar și în procesul lecturii.

Manifestându-se drept un scriitor prolific, cu o imaginație ardentă și un interes de-a pururi viu pentru tot ceea ce se întreprinde în mediul său de acțiune, Ion Creangă abordează teme și subiecte chiar și din lumea codificată a economiei și juridicului. Mai exact, acesta face loc exprimării prin intermediul supinului chiar și în nucleul de desfășurare al celor două domenii.

¹ Ibidem, p.18

² Ibidem, p.21

³ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 27

⁴ Idem

⁵ Ibidem, p.31

⁶ Ibidem, p.32.

Odată, afirmația este susținută de exemplul „gătesc de mîncat”¹, a doua oară de către exemplul „au mîntuit de mîncat”², iar a treia oară prin „de întrecut”³. Toate exemplele anterioare sunt parte integrată a povestirii „Cinci pâini” unde se pune sub tutela argumentării o problemă de natură economică, dar și juridică: cum se vor împărți banii pentru cele 5 pâini în mod corect? Răspunsul este oferit doar de către instanță.

Spirit poporanist și construcție ontologică patriotă prin excelență, scriitorul se subsumează încă o dată cronotopului istoric, în acest caz fiind vorba de povestea ”Ion Roată și Vodă-Cuza”. Itinerariul narativ se întrepătrunde cu o formă non-finită în altercația dintre generații: colectivul novice și cel cu experiență a trăirii. Astfel, structura „mai avem de înstăinat”⁴ face trimiterea la peregrinarea fără scop a tinerilor și la incapacitatea acestora de a face diferența între esență și aparență. Gruparea regent verbal („avem”) + R de participiu prepozițional („de înstrăinat”) dobândește atribute de factor premonitor. Singurul element ce ne așteaptă în viitor pare a fi disoluția iminentă a valorilor. Supinul este din nou în postura de declanșator al ambiguității mesajului deoarece autorul nu ne precizează dacă reprezentantul generației cu experiență a avut simț intuitiv sau nu.

După cum chiar autorul reușește să portretizeze de-a lungul creațiilor sale, familia reprezintă factorul decisiv în dezvoltarea, învățarea și pregătirea pentru vigisitudinile viitorului unui individ. Totodată, rolul său protector conferă oricărei existențe acea siguranță a condiției și puterea de a stăpâni universul.

Pe de altă parte, autorul nu se sustrage nici de la aspectele dezumanizante, chiar thanatice petrecute în centrul anumitor familii. Tocmai din dorința de a surescita oarecum universul integrator al familiei, avem parte de povestea „Soacra cu trei nurori”. În prezenta creație, realizările morfo-sintactice au menirea de a zugrăvi itemii coloraturii personale deținute de actanți.

Astfel, în incipit se observă subtiparul „îi veni vremea de însurat”⁵ care îmbină un element nominal cu un centru verbal. Scopul imediat este de finalitate, de imperioasă realizare în viitor.

Comportamentul se reiterează tot în contextul viitorului realizabil și atunci când soacra îi impune nurorii un program strict de muncă în vederea perpetuării binelui gospodăriei. Conformarea este dezvoltată până la punctul climax al narațiunii: „penele de strujit”⁶, „să gătești fuioarele de tors”⁷, „mălaiul de pisat”⁸.

În adaos, atracția thanatică se împlinește prin natura superstițioasă și telurică a reprezentantului din mediul rural. Acesta se îngrijește de pedepsirea răufăcătorului și totodată a elementului declanșator de intrigă precum și de săvârșirea ritualului de înmormântare considerat sacru. Toate acestea funcționează în ordinea prestabilirii: „oaia de dat peste groapă”⁹, „erau de întrecut”¹⁰.

¹ Ibidem, p. 34

² Idem

³ Ibidem, p.37

⁴ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 40

⁵ Ibidem, p.45

⁶ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 46

⁷ Idem

⁸ Idem

⁹ Ibidem, 51

¹⁰ Idem

Atribuirea trăsăturilor omenești un ființe desprinse din regnul animal este o altă modalitate preferată de Ion Creangă pentru a crea literatură. Avizarea supranaturalului este transpusă prin actele și cuvintele folosite de către cocoș. Acesta își depășește condiția limitată de manifestare rigidă strict prin reiterarea unor interjecții onomatopice precum „cucurigu” și își exhibă un monolog propriu ce are funcție de leitmotiv al textului: „Cucurigu! boieri mari/Dați punguța cu doi bani.”¹

Datorită acestui transfer de identitate între mundan și necuvântător apar și concluzii precum „Cucoșul său era ceva de spăriet”² sau „iară nu cucoș de făcut borș”³ ce atestă valențele supranaturale, chiar ezoterice ale poveștii, fiind în același timp considerată o creație din registrul „fabule animale”⁴ precum opina Jean Boutiere.

O altă perspectivă vizionară asupra conștiinței sociale are drept pilon de susținere ironia fixată pe anumite tipare umane însemnate de naivitatea gândirii. Unul dintre aceste exemple este chiar Ivan Turbincă ce se află într-un dezacord total cu ordinea universală a lumii. Încercarea sa de a se desprinde de influența asiduă a hazardului este surprinsă prin câteva tipuri de supin: „de înjugat la car”⁵, „de ieșit cu dânșii în lume”⁶, „de făcut treabă”⁷.

Accelerând puțin deixisul temporal, ne plasăm atenția în momentul desfășurării acțiunii, atunci când se întrevede o construcție cu verbul „a fi” și o formă a supinului, de sorginte retorică: „Ce-i de făcut?”⁸. Se produce o mutație în conștiința personajului, realizând impasul în care se află. Supinul vine să întărească neliniștea interioară.

De asemenea, tot prin ocurența supinului în discurs se produce și rememorarea sfaturilor și părerilor primite de Ivan Turbincă de la fratele său: „ai fost bun de călugărit, iar nu de trăit în lume.”⁹. Nucleul moralizator se învederează tocmai în clipa în care Ivan acceptă efemeritatea și lipsa de esență a actelor sale. Probabil, actul se poate considera un punct al îndreptării spre bine.

Încă o tematizare forte a supinului se întrevede în jocul-provocare dintre Ivan și drac: „de vorbit, nu poate vorbi”¹⁰. Funcția îndeplinită de forma nepersonală este decisivă pentru continuarea diegezei și finalul favorabil lui Ivan. De altfel, supinul ajunge în punctul terminus al semnificației cronologice, atunci când se constată acut curgerea ireversibilă a timpului și posibila pierdere a identității de sine prin cucerirea sa de către diavol: „n-am timp de așteptat”¹¹. Victoria necesită grabă.

Scindarea între latura spirituală, chatactică și cea lumească, supusă greșelii și ispitirii se notează grafic la nivelul textului prin forma de supin verbal „multe mai are de pățimit un pustnic adevărat”¹².

Pe aceeași axă a stratului tematic de factură fantastică se plasează și „Povestea porcului”. Tipologiile de supin întâlnite în această scriere sondează resorturile concretului și stabilesc o

¹ Ibidem, p. 61

² Ibidem, p.63

³ Idem

⁴ Jean Boutiere, *Viața și opera lui Ion Creangă*, Iași, Editura Junimea, 1976, p. 89

⁵ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 66

⁶ Idem

⁷ Idem

⁸ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 69

⁹ Idem

¹⁰ Ibidem, p.72

¹¹ Ibidem, p. 75

¹² Idem

legătură cu realitatea. Spre exemplu, structura „ce are de târguit”¹ face trimitere doar la actul negustoriei, fără înțelesuri conotative. În același index de semnificații se regăsește și „umbla cu dînsul la vînat”², simbolistica sa aflându-se doar pe palierul verosimilității. Contrastul dintre cele două lumi este atent orchestrat, printr-o simplitate sine-qua-non crengistă.

În configurația învățămintelor experiențiale se poziționează și povestea de viață a lui Stan Pățitul. Ion Creangă nu se abate de la maniera sa „scriitoricească”, din acest motiv personajul actual aflându-se tot într-un raport cu forțele demonice. Privind altfel, autorul poate fi considerat un trimis al divinității pentru ritualul Descensus ad Inferos și împlinirea unei misiuni de care atârna destinul întregului univers. Cu alte cuvinte, protagoniștii operelor lui Creangă sunt la rândul lor trimiși ai scriitorului să se lupte cu demonicul din sfera mundană.

Dacă până în acest punct, autorul atribuia limbajul cu specificul formelor de supin pentru ambiguitate sau sedimentare a unei idei, acum se produce o mutație de valori, iar replica îi survine lui Scaraoschi: „hămisit de atâta umblet”³. Construcția tipic substantivală expune un grad maxim de saturație pe care îl resimte trimisul Infernului. Se pare că lumeștile canoane au ecou și în ființa nedegradabilă a răului.

Se reiterează supinul cu tematizare forte tocmai pentru a pune volitivul pe ideea contopirii dintre lumesc și metafizic. Universul își urmează cursul, iar orice parte componentă, fie ea cotidiană sau supranaturală trebuie să se supună regulilor firii și să se adapteze existenței efemere și pline de nevoi: „de mîncat, ai mîncat?”⁴.

Vorbele cusute de aneștii cu înțelepciune și tâlc sunt valorificate de către Ion Creangă, conferindu-i textului un plus de originalitate. Un exemplu concludent este „(...) tu nici de păscut găștele nu ești bun”⁵ unde se edifică inutilitatea aparentă a celui ce își caută stăpân, deghizat în om.

La rândul său, viitorul ucenic îi răspunde stăpânului că îl vede demn și pregătit pentru taina cununiei: „(...) ești bun de însurat”⁶ tocmai pentru a-și demonstra dibăcia și sprijinul. Contextul este măsluit în schema unui verb copulativ (a fi), urmat de un nume predicativ (bun) și de o formă prepozițională a supinului (de însurat). În poziție antitetică se află răspunsul lui Ivan Turbincă, oponunând rezistență spuselor lui Chirică doar dintr-un genetic scepticism masculin: „să-l aduc cu lăutari în casă și pe urmă să nu-l pot scoate nici cu o mie de popi; c-apoi atunci, lehamite și de însurat (...)”⁷.

După câteva discuții despre căsătorie, apar semne ale convingerii menite să retraseze itinerariul narativ: „mi-ai aprins pofta de însurat”⁸. De aici, slujitorul preia rolul catalizatorului pentru alegerea cea mai înțeleaptă, sortând toate opțiunile. Supinul apare în acest caz într-o construcție cu verbul „a fi”: „nu-i de lepădat”⁹.

Chirică îl avertizează pe stăpân și îi amintește de faptul că sprijinul a fost neprețuit deoarece „ce-i mai greu de ales decît omul?”¹⁰

¹ Ibidem, p. 79

² Ibidem, p.86

³ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 91

⁴ Idem

⁵ Ibidem, p.92

⁶ Ibidem, p.94

⁷ Ibidem, p.97

⁸ Ibidem, p.98

⁹ Idem

¹⁰ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 99

Cadrul umoristic glisează către spațiul mistic al basmului. Subiectul simplu și acțiunea liniară nu slăbesc forța narativă a textului. Secvențele tematice se concretizează în registul stilistic și compozițional. Indexul morfo-sintactic vine să întregască acest tablou al inegalabilului.

Chiar dacă la prima vedere planul verbal nu este puternic individualizat în analiza literară, acesta se dovedește iminent realizării unei capodopere deoarece conferă limbajului originalitate. Multe dintre aceste fragmente se realizează prin inserarea unor structuri cu supin. Spre veridicitatea argumentelor se poate oferi următorul exemplu: „De uitat, n-am uitat nimica.”¹ Referirea subtilă la un anumit proces -cum ar fi uitarea- ajută la conturarea stărilor afective ale personajelor, în cazul actual făcându-se trimitere la deznădejdea interioară, la apăsarea eșecului. Nu uitarea ar fi de vină ci neputința ontologică.

În susținerea spuselor anterioare vine și replica tatălui „...nici tu nu ești de împărat”², arătându-se astfel, prin inserții de tip non-finite, imposibilitatea atingerii condiției regale, ce desemnează nu doar o statură socială, ci și una morală.

Fațeta diegesisului împărătesc se schimbă odată cu natura supinului. În plan literar întâlnim funcția premonitoare transpusă în viu grai de către Sfânta Dumnică. Acesta are rol de îmbălsămător al conștiinței, de imbold al egoului. În plan morfologic regăsim supinul de natură adjectivală, cu deosebite puteri de modelare semantică: „...ai să ajungi (...) așa de iubit, de slăvit.”³

Esența epică se concretizează în jurul parcursului novicelui. Acesta manifestă o desăvârșită transpunere în spațiul prolepsei actanțiale deoarece spune „am de trecut prin multe”.⁴ Peripețiile au funcție gnoseologică asupra celui încercat. Maniera focalizării asupra drumului protagonistului se păstrează și atunci când intervin în jocul narativ alte personaje precum este Spânul: „e cam greu de călătorit singur”.⁵ Acest pasaj surprinde viziunea mârșavă a răufăcătorului, exprimată printr-un supin cu pregnante caracteristici verbale.

Basmul lui Ion Creangă valorifică și câteva elemente ale simbolisticii mistice. În desenul toponimic al călătoriei lui Harap-Alb apare ca motiv coborârea în fântână, fapt ce se va dovedi declanșator al întregii acțiuni. Astfel, se poate crea o paralelă figurativă între momentul fântânii – „Fântâna era adâncă, și nu avea nici roată, nici cumpănă, ci numai o scară de coborât până la apă.”⁶ – și Descensus ad Inferos, tărâm al desacralizării. Această clipă poate fi considerată și un exponent metaforic al depozitării de aura originară, transformare suportată de către inițiat. Se pot face trimiteri intertextuale și către Apa Lethe, uzitată de către Mihai Eminescu pentru a spori misterul din nuvela „Sărmanul Dionis”. Fiind numită și apa uitării, aceasta poate să aibă o influență negativă asupra fiului de împărat, anulându-i individualitatea.

Virtuțile pe care trebuie să și le însușească apriori un împărat în devenire sunt marcate tot de diferite forme de supin. Una dintre acestea este răbdarea, indispensabilă pentru o conduită supusă realizării: „că mult ai avut de răbdat și puțin mai ai”.⁷ Supinul reușește să își însușească și câteva caracteristici din mantra literară. Mai exact, reușește să funcționeze

¹ Ibidem, p.105

² Idem

³ Ibidem, p.106

⁴ Ibidem, p.109

⁵ Idem

⁶ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 112

⁷ Ibidem, p. 120

precum un precursor al viitoarelor demersuri narative: „iaca ce ai de făcut”¹. Exprimarea se dezbracă de toate normele limbii literare, formând un cerc al tradiționalismului și originalității. Interjecția „iaca” plasează acțiunea în spațiul imediat al realizării. De această dată, supinul dezvăluie certitudinea, materializarea indubitabilă.

De asemenea, figurile de stil și procedeele de caracterizare a personajului se îmbină armonios cu subtiparele supinului. Autorul apelează la ele pentru a accentua fabulosul și inimaginabilul operei. Exacerbarea trăsăturilor devine „ceva de speriat”², tocmai pentru a atenționa cititorul asupra nesiguranței spațiului de ordin fantastic. Tot printr-o abordare cu supin este subliniată și izolarea de mundan, incapacitatea adaptării fantasticului la Realia: „Ești bun de trăit numai în păduri, cu lupii și cu urșii”³. Regnul animal se diferențiază net de uman.

Motivul probei îngurgitării unei cantități imense de mâncare este camuflat într-un ospăț pantagruelic tot prin intermediul supinului: „de mâncat ați mâncat și de băut ați băut fiecare câte șaptesprezece.”⁴

Toate probele sunt depășite de către tânărul în devenire în vederea respectării canonului ritualic al basmului. Drept încheie autorul printr-o remarcă ce oferă continuitate operei în spațiul imaginar: „Dar iaca ce m-am apucat de spus.”⁵

Fresca umoristică se desfășoară ardent și în romanul autobiografic „Amintiri din copilărie”. Condiția copilului este văzută ca o eliberare de forțe, ca o manifestare anti-cotidiană. Întreaga operă se fundamentează pe aceste principii, cititorul trăind concomitent cu autorul. Procesul de transpunere în acel „illo tempore” al ludicului se împlinște datorită clarității expunerii întâmplărilor, detaliilor minuțioase și a elementelor de sorginte regională. „Modestia, umilința, și ingenuitatea subliniate alternează cu maliția unui narator direct zeflemitor.”⁶[M.R.O.Curelar, 1/2016, p.18]. Construcția grandilocventă se realizează, în mod recurent, cu ajutorul modurilor verbale. Cel care ne surescitează atenția este supinul.

Întâlnit încă din primele pagini ale destăinuirilor crengiste, supinul devine marcă distinctivă a trăirilor de ordin interior ce au proiectare vizuală în fața lectorului. Se face un transfer de semnificații între imaginar și real, cititorul putând să vadă fantastic-creator cum se fac însemnările, cum se asculta, cum se primeau pedepsele: „ (...) și unde nu se apucă de însemnat la greșele”⁷, „încă nu m-a gătit de ascultat”⁸.

De asemenea, tenacitatea mesajului se întvede holist în operă, păstrându-se omonimia imaginar-vizual. De data aceasta, marchează o schimbare pozitivă în comportamentul lui Nică, ce mărturisește printr-o construcție verbală cu supinul: „încep a mă da și la scris, și la făcut cadelnița în biserică, și la ținut isonul.”⁹.

Privind în amănunt, limba română este cea care devine un impediment în calea învățării viitorilor preoți. Fiecare elev deține o tehnică aparte pentru aprofundarea și însușirea bagajului informațional, însă toate acestea par eforturi sisifice în comparație cu gramatica

¹ Idem

² Ibidem, p.121

³ Ibidem, p. 125

⁴ Ibidem, p. 127

⁵ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 130

⁶ Mirabela Rely Odette CURELAR, *THE CHARACTERS OF I. L. CARAGIALE IN THE CONTEXT OF SOME IMPORTANT AESTHETIC CATEGORIES*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2016, ACADEMICA BRÂNCUȘI PUBLISHER, p.18.

⁷ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p.170

⁸ Idem

⁹ Ibidem, p.171

română: „Pesemne că noi, cum s-ar prinde, las că ,de scris, talpa gîștii, dar apoi și de vorbit, păcatele noastre, se vede că vorbim pogan și rău de tot.”¹

Bibliografie

* Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, „Al.Rosseti”, Gramatica Limbii Române, vol.I, București, Editura Academiei Române

1. Boutiere Jean, Viața și opera lui Ion Creangă, Iași, Editura Junimea, 1976
2. Creangă Ion, Povestiri, Povești, Amintiri, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 141
3. Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Gabriela Pană Dindelegan, Maria Rădulescu Sala, Rodica Zafiu, Gramatica de Bază a Limbii Române, Ed. a 2-a, București, Univers Enciclopedic Gold, 2016
4. Adina Dragomirescu, Particularități sintactice ale limbii române în contextul romanic.Supinul, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2013
5. Mircea Eliade, Sacrul și Profanul, București, Editura Humanitas, 2000
6. Miorița Got, Rodica Lungu, Literatura română: comunicare, opera literară, stilul artistic, curente literare, modele de eseuri structurate, fișe recapitulative, Pitești, Editura Nomina, 2007
7. Andrei Oișteanu, Cutia cu bătrâni, Iași, Editura Polirom, 2012, p.1
8. Marin Preda, Cel mai iubit dintre pământeni, volumul I, București, Editura Litera, 2009
9. Marin Preda, Cel mai iubit dintre pământeni, volumul II, București, Editura Litera, 2009
10. Marin Preda, Cel mai iubit dintre pământeni, volumul III, București, Editura Litera, 2009
11. Marin Preda, Marele singuratic, București, Editura pentru toți, 2010, p.193
12. Marin Preda, Moromeții, volumul I, București, Editura pentru Literatură, 1967
13. Marin Preda, Moromeții, volumul II, București, Editura pentru Literatură, 1967
14. Eugen Simion, Scriitori români de azi, volumul II, Editura Litera, 2002, p.196
15. Mirabela Rely Odette CURELAR, *THE CHARACTERS OF I. L. CARAGIALE IN THE CONTEXT OF SOME IMPORTANT AESTHETIC CATEGORIES*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2016, ACADEMICA BRÂNCUȘI”PUBLISHER, p.18.

¹ Ion Creangă, *Povestiri, Povești, Amintiri*, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 206